

באר ה"אור החיים הקדוש"

סדר לימוד ב"אור החיים" הקדוש כתקנת מורינו הגאון רבי אלימלך בודרמן שליט"א

פרשת נשא פ"ז

וזה יעשה בכח ובכוונה בהבאת הקרבן:

למטה יסודס. ולא אמר נשיא ככל האמור בכל המטות, לומר כי ראוי הוא נחשון להקריב ראשון הגם שלא היה נשיא ומעלתו מצד עצמו, מה שאין כן בכל שאר הנשיאים כי מעלתם היא לצד היותם נשיאי השבט לבד. עוד ירצה להפליג מהותו שלא היה מחשיב עצמו כנשיא אלא כאחד מבני השבט, ולצד שמצינו רז"ל (פנמומא לקמן פסוק מ"ח) שביקשו לדרוש בשמות הנשיאים כל אחד כפי מעשיו, נראה כי צדיק זה שמו גם כן יגיד כי הוא זה אשר היה יחיד שנתנדב לקדש שמו בירידה לים, והוא אומרו נחשון אות נ"ו מתחלפת בלמ"ד באותיות דטלנ"ת שהגם שהיה נחשול של ים גובר בין ישראל שנקראו עמי נדב וירד לים כמאמרם ז"ל (פוטס לו):

וְקָרְבָנוּ קִצְרַת כֶּסֶף אֶחָת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף שְׁבַעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם מִלֵּאִים סֵלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה: (וי"ג)

וקרבנו. אמר תוספת וא"ו מתחילת המעשה, לפי מה שפירשנו במאמר המקריב את קרבנו כי יכוין לנעלם יוצדק לומר בזכרון הנגלה וקרבנו, גם לשאר הדרכים הוסיף בו וא"ו לרמוז ליתרון אשר כצדיק זה ירום וגבה מאד:

ביום השני הקריב נתנאל בן צוּעֵר נְשִׂיא יִשְׁשֹׁכָר: (י"ט י"ח)

ביום סקני וגו'. הקדים שבט יששכר, לצד היותו בן תורה הורם שבטו וקדם לראובן הבכור, ולא זו בלבד אלא גם זבולון המחזיק בידו ללמוד דכתיב (דברים ג) שמח זבולן בצאתך ויששכר וגו' ישב בצלו וקדם לראובן:

סקריב נתנאל וגו' נשיא יששכר. הקדים הזכרת שמו לזכרון הנשיאות, לעשות לו גדר המעלה גם בלא חשיבות הנשיאות, מה שאין כן כל שאר הנשיאים שהקדים זכרון הנשיאות לשמם ובשמו הזכיר זכרון התורה ואמצעות קנינה, זכרון התורה נתנאל נתן אל על דרך אומרו (משלי ז) לקח טוב נתתי לכם, אמצעות קנינה בן צוער שאין התורה נקנית אלא על ידי יסורין, כך היא דרכה של תורה (נתיב מ). אדם כי ימות באהל, ואולי כי לצד זה גם כן הקדים זכרון שמו לומר כי לצד המפעל הרשום בשמו שהיה בו זכה להיות נשיא לבני יששכר יודעי בינה לעתים:

הקריב את קרבנו קצרת כסף אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד כסף שבעים שקל בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה: (וי"ט)

סקריב את קרבנו. כל זה מיותר אחר שכבר אמר הקריב נתנאל, אלא נתכוון להגדיל בחינות הנוספות בזכרון הקרבת נחשון בן עמינדב, ותמצא שהזכיר בנחשון זכרון הקרבן שלשה פעמים, המקריב וגו' קרבנו וגו' וקרבנו, אחד זכרון התקרבותו להקדים ראשונה ואחד לבחינת הקרבן הנעלם, ואחד לקרבן עצמו, כמו כן בנשיא של תורה הזכיר שלשה קרבנות, **הקריב נתנאל וגו' הקריב את קרבנו**, ובשאר הנשיאים לא הזכיר אלא הזכרת הקרבן המובא בית ה', כי לא יוכלו עשות כמלכי ישראל שהם שבט יהודה ושבט יששכר, וטעם אומרו הקרב בלא יו"ד, לדרוש המסורת שהוא לשון ציווי והורמונותא, והכוונה בזה על פי מאמרם ז"ל (ספרי פ' נצ) שערער ראובן עליו, לזה בא מאמר אדון הרשות ואמר **הקרב**, לזה כתב בלא יו"ד לרמוז זה:

קח מאתם והיו לעבד את עבדת אהל מועד ונתתה אותם אל הלויים איש כפי עבדתו: (ז' ה')

קח מאתם וגו'. אומרו מאתם, ללמד שעדיין היו ברשות המביאים ולא באו לרשותו של משה, וטעמו של משה לצד שלא נצטוו שישאו המשכן על העגלות לא רצה לקבל כי למה הם ראויים, והנשיאים שיערו בדעתם כי הקרשים והאדנים משא גדול שצריך לעגלות, והסכימה דעתו של הקדוש ברוך הוא:

וַיִּקְרִיבוּ הַנְּשִׂאִים אֶת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ בְּיוֹם הַמָּשָׁח אֹתוֹ וַיִּקְרִיבוּ הַנְּשִׂאִים אֶת קָרְבָּנָם לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ: (י"ז י')

ויקריבו הנשיאים וגו'. נראה כי כולם כאחד רצו להקריב ביום ראשון לחנוכת המזבח, שרצו שיתחנך מכולם יחד, וה' אמר נשיא אחד ליום וגו', ואמר כי בכל ה"ב ימים יחשב חנוכת המזבח, ולזה אחר אומרו נשיא אחד וגו' אמר פעם אחרת לחנוכת המזבח לומר כמו שכתבנו, וכאן לא אמר ה' למשה קח מאתם כדרך שאמר למעלה, משמע שלא היה צריך רשות לזה כי ודאי שיקח קרבנות וכל המובא בית ה' זהב וכסף, אלא לצד שבאו יחד אמר ה' אליו כי יסדרם נשיא א' ליום, אלא שראיתי לרז"ל בספרי שאמרו וזה לשונם מגיד שכשם שנתנדבו הנשיאים למלאכת המשכן כך נתנדבו לחנוכת המזבח ולא קבל משה מהן עד שנאמר לו מפי הקדוש ברוך הוא שנאמר יקריבו את קרבנם לחנוכת וגו' עד כאן. רז"ל דייקו יתור אומרו יקריבו את קרבנם שלא היה צריך לומר ודרשו שבא לרשיון הא למדת שלא קבל מהם, ויש לנו לחקור זאת למה ימאן משה מקחת מידם נדבת ה', ואפשר שלא רצה לקבל מהם עד שידע אם ה' חפץ שהם יחנכו המזבח או משה או אהרן, ומה גם שלא ראה עמהם שבט לוי, ועיין בתחילת פרשת בהעלותך מה שכתבנו שם, והוא הדין שהיה מסתפק בכל אחד שיבא לחנך המזבח בקרבנו, אבל זולת זה בוודאי שהיה מקבל:

ויקריבו הנשיאים וגו'. אמר פעם ב' ויקריבו הנשיאים, לומר שהם עצמם טרחו בהבאת הנדבה עד המשכן, הגם שהם נשיאים לא חשו לכבודם. עוד ירצה שלא הביאו הקרבן ונתנוהו ביד המקריב אלא הקריבו אותם לפני המזבח בסמוך לו לומר כי אלו יקריבו ראשונה באין קודם להם, וכמו כן יכוין הכתוב במאמר ויקריבו אותם לפני המשכן האמור בעגלות לומר כי הקדשם הוא לצרכי משכן לשאת עליהם קרשיו וגו':

וְקָרְבָנוּ קִצְרַת כֶּסֶף אֶחָת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף שְׁבַעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם מִלֵּאִים סֵלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה: (וי"ב)

המקריב ביום הראשון את קרבנו. צריך לדעת למה הוצרך לומר את קרבנו ואולי שבא לומר שהביא משלו ולא משל השבט, ולדבריהם ז"ל (ספרי פסוקס מ"ח) שדייקו דבר זה ממה שכפל לומר בכל אחד זה קרבן נחשון וגו' זה קרבן נתנאל מלמד שהביאו משלהם טעם אומרו **קרבנו**, לפי שיש בו ב' בחינות הקרבה, א' הפלגת זכויותיו וקורבתו לפני ה' כאמור בענין בדבריהם ז"ל (נמדר"ר פ"ג) נפלאים מעשיו של נחשון, והב' הקרבן עצמו, לזה אמר **הקריב את קרבנו** פירוש הקריב קרבן האמור בענין עם קרבנו הנעלם שהוא סגל מעשה הטוב אשר הפליא עשות, ותדע כי עם קרבן האדם יתייחדו ויתועדו כוחות הקדושה אשר סובבו ממנו ואשר אליו, עוד לצד כי בחינת הקרבן יפעיל הקרבת ענפי הקדושה, והעיד הכתוב כי השיגה יד נחשון להקריב את קרבנו פירוש הצריך להקריב מניצוצי הקדושה וענפיה הקריב וייחד יחד כל הצריך להתקרב ולהתייחד מבחינתו, והוא מאמר **המקריב את קרבנו**,

ביום השלישי נשיא לבני זבולן אליאב בן חלץ: {ז' כ"ד}

אליאב בן חלון. נקרא כן לצד שהוא דבר המעמיד ליששכר ללמוד תורה יקרא אב, וכמו שמצינו שהקדימו משה ליששכר דכתיב (דברים ג) שמח זבולן וגו' ויששכר וגו', והוא מאמר **אליאב** פירוש לי יתיחס לקרות אב, הגם שהוא חלון פירוש חולין שאינו בן תורה ועוסק בפרקמטיא חולין עולם הזה אף על פי כן דין אבא למלכא:

ביום הרביעי נשיא לבני ראובן אליצור בן שדיאור: {ז' ל'

אליצור בן שדיאור. אולי שירמוז לראובן אשר מחל לו ה' עון הרשום בתורה (נחשית ט) וישכב וגו' והעלה לו צרי למחלתו, והוא אומר **אלי** פירוש אלהי, **צור** על דרך (נחמי ט) הצרי אין בגלעד, **בן שדי אור** כאן רמז לענין הרשום בתורה וישכב וגו' והצרי הוא שתכף למאמר וישכב וגו', אמר ויהיו בני יעקב שנים עשר בזה ריפא הנגע, ולדברי חז"ל שאמרו (סנה' נט:) כל האומר ראובן חטא וכו' הן הם הדברים שהראה ה' בסמיכות ויהיו בני יעקב וגו':

ביום החמישי נשיא לבני שמעון שלמיאל בן צורישדי: {ז' ל"ו}

שלמיאל בן צורישדי. ירמוז לשמעון ששלם לו אל על חטא יוסף ויאסור אותו במשמר, גם מה ששלם ה' במעשה זמרי, **צורי שדי** שה' אמר לכליונו די דכתיב (למק' כט, ט) ותעצר המגפה:

ויסעו מרפידים ויבאו מדבר סיני ויחננו במדבר ויחן שם ישראל נגד ה': {ז' מ"ב}

אליסף בן דעואל. ירמוז להיות שנאספו לעריהם תחילה על פי ה' כאמור זולת גבורי חיל שעברו כל חלוץ וגו', והוא אומר **אל יסף**. עוד על פי דבריהם ז"ל שארץ סיחון ועוג לא היתה בכלל מתנת ארץ ישראל שנתן ה' לאברהם, כמו שאמרו בספרי (מ"ב פסוקא לט) וזה לשונם פרט לעבר הירדן שנטלת מעצמך עד כאן. ומצינו שמשפט ארץ ישראל יש לה (נביאים פ"ט מ"ב) כידוע, ועיין מה שכתבתי בפרשת מטות בפסוק עטרות וגו', לזה קראו **אליסף** לצד שהוסיף ליטול יותר ממתנת ה' והסכים ה' עמהם, **בן דעואל** פירוש שעשו היכר לעדות לדעת כי הם ידועי עובדי אל כאחד שבטי ישראל כאמור ביהושע סימן כ"ב:

ביום הששי נשיא לבני גד אליסף בן דעואל: {ז' מ"ה}

אלישמע בן עמיסור. רז"ל אמרו (תנחומא) ר"מ ור' יהושע בן קרחה היו דורשים את השמות אלישמע בן עמיהוד אלי שמע ולאדונתו לא שמע, עמי היה הודו ולא עם הרשעים עד כאן. נראה כי יכוין הכתוב במאמר **אלי שמע** שטעם שפירש יוסף לא לצד שום מיחוש אשר יסובב מהמעשה אלא לצד יראת ה' כאמרו. (נחשית ט) וחטאתי לאלהים, והוא מאמר **אלי שמע**. עוד ירצה על פי דבריהם שאמרו (פסוק לז) שנדמה לו דיוקנו של אביו וכו', והן ידוע כי הוא מראה השכינה כי אביו במקומו לא ידע דבר ואפי' אם עודנו חי, אלא אביר יעקב אלהי ישראל, והוא מאמר **אלי שמע**, וכפל לומר עוד עמיהוד לרמוז מה שאמר הכתוב (ס) ולא שמע אליה לשכב אצלה להיות עמה פירוש לשכב וגו' כפשוטו, להיות עמה שתבעה ממנו לקירוב בשרו לבשרה ולא רצה, והוא מאמר עמי הודו וכו', ורז"ל שאמרו עם רשעים לשון רבים, אולי שכוונתם לומר שלא מאשת פוטיפר לבד נשמר אלא מכמה כיוצא בה:

ביום השמיני נשיא לבני מנשה גמליאל בן פדהצור: {ז' נ"ד}

גמליאל בן פדהצור. אמרו רז"ל הנזכרים וזה לשונם גמליאל עמי גמולים טובים, בן פדהצור פדאני מבית הסוהר עד כאן. וירמוז עוד על זה הדרך **גמליאל** שיוסף אמר כי גמלו ה' חסדים טובים בעד המעשה הגם שהוא פראו במה שהראהו דיוקנו, והוא אומר **פדה צור**:

ביום התשיעי נשיא לבני בנימין אבידן בן גדעני: {ז' ס'}

אבידן בן גדעוני. רמז לשאול שהוא אבי שכן קרא לו דוד (תנחומא כד) ואבי ראה גם ראה, דן שנידון לגדוע המלכות ממנו כאמרו (ס' טו) קרע ה' את ממלכות ישראל מעליך. עוד ירמוז למרדכי אשר אבד זרע עמלק. בן גדעוני בן אותו שנגדעה מלכותו של שאול בשבילו:

ביום העשירי נשיא לבני דן אחיעזר בן עמישדי: {ז' ס"ו}

אחיעזר בן עמישדי. אולי שרמוז לשמשון, ואומר אחי ירמוז לרוח ה' שהיתה עמו דכתיב (סופטים יז) ותצלח עליו רוח ה', ויכונה בשם אחי על דרך אומרו (ספלים קכ) למען אחי ורעי, **עזר** שהיה ה' בעזרו נגד אויביו, ואמר **בן עמישדי** ירמוז לאחר שנקרו פלשתים את עיניו וקרא לה' והיה עמו ונקם מאויביו:

ביום עשתי עשר יום נשיא לבני אשר פגעיאל בן עכרן: {ז' ע"ב}

פגעיאל בן עכרן. ירמוז על פי דבריהם (ספרי מ"ב פסוקא קנ"ט) שאשר הגיד לאחיו מעשה ראובן ונזופוהו וכשהודה ראובן הודו לדברי אשר וקרבוהו, והוא מאמר פגעי אל פירוש פגעו אליו אחיו אחר שעברוהו: עוד ירצה. על דרך אומרו ברוך מבנים אשר. ואמרו רז"ל (ס) וזה לשונם אין לך בכל השבטים שנתברך בבנים כאשר עד כאן. ומצינו שברכת הבנים תסובב משכונת הקדושה, וזה לך האות ארון התורה אשר חנה בבית עובד אדום הגיתי וכו' (נחמ' סג), והוא מאמר פגעי אל שפגע בו אל אשר מזה נתברך בבנים, ואומר **בן עכרן** ירמוז לעכירות הבתולים מבנותיהם כמאמרם ז"ל (מלא' פ"ט) שלא היה להם דם בתולים:

ביום שנים עשר יום נשיא לבני נפתלי אחירע בן עינן: {ז' ע"ה}

אחירע בן עינן. ירמוז על דרך מאמרם ז"ל (ספרי ס) בפסוק שבע רצון מלמד שהיה נפתלי שמח בחלקו בימים בדגים בפרגיות ומלא ברכת ה' ים גינוסר עד כאן. והוא מאמר אחי רע פירוש שחלק אחיו היה בעיניו רע בערך חלקו, והיתה עינו מלאה מחלק שנפל בגורלו:

זאת חנכת המזבח ביום המשח אתו מאת נשיאי ישראל קצרת כסף שתיים עשרה מזרקי כסף שנים עשר כפות זהב שתיים עשרה: {ז' פ"ד}

ביום המשח אותו וגו'. כאן הצדיק דברינו שכתבנו למעלה כי כולן הקריבו יחד ביום אחד אלא שנסדרה נדבתם אחד ליום:

מאת נשיאי ישראל. צריך לדעת למה הוצרך לומר כן, ואולי שישבח הכתוב אותם שמעצמן עשו חנוכת המזבח, והוא מאמר מאת נשיאי פירוש מאתם היה המעשה ולא הוצרכו להגיע מהזולת, ורז"ל אמרו (ספרי מ"א נג) שבא לומר ששוו כולן במצוה אחת וזכות אחד עד כאן. פירוש אומרו זכות אחד הוא בענין הקרבן האמור בענין, אבל ימצא בהם הדרגות זה למעלה מזה כי נחשון גדול מכולן:

לעילוי נשמת
הרה"ח ראובן בן הרה"ח ישראל עוזר קליין זצ"ל
נלב"ע בחג השבועות תשע"א